

U-jatkokirjelmä; Komission lisätalousarvioesitys nro 4 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2023

Eduskuntatunnus

U 65/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 11.10.2023 varainhoitovuotta 2023 koskevan lisätalousarvioesityksen nro 4 EU:n yleiseen talousarvioon (COM (2023) 530 final). Lisätalousarvioesitys koskee erityisesti vähennyksiä maksumäärärahojen tasoon.

Komissio esitteli lisätalousarvioesityksen budjettikomiteassa 19.10. Mikäli asia ei edellytä useampaa käsittelyä budjettikomiteassa, etenee se seuraavaksi Coreperiin, jonka jälkeen neuvostoon tai neuvoston kirjalliseen menettelyyn. On mahdollista, että lisätalousarviosta sovitaan Euroopan parlamentin kanssa sovittelukomitean kokouksessa marraskuussa yhdessä vuoden 2024 talousarvion kanssa.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä lisätalousarvioesityksen nro 4/2023. Talousarvion varojen käytön tulee perustua realistisille tarpeille.

Suomi kiinnittää kuitenkin huomiota tavanomaista suurempaan maksutarpeiden alenemiseen, erityisesti alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien osalta. Ohjelmien hidas käynnistyminen EU-tasolla ja sitä kautta alentuneet maksutarpeet kehyskauden ensimmäisinä vuosina tulevat lisäämään maksamattomien sitoumusten määrää ja maksupaineita kehyskauden loppua kohden.

Suomi pitää keskeisenä, että EU:n talousarvio noudattaa yleisesti hyvän taloushallinnon ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteita.

Pääasiallinen sisältö

Komission antaman lisätalousarvioesityksen 4/2023 kokonaisvaikutus nettona on -247,5 miljoonan euron vähennys sitoumuksina ja -3 254,8 miljoonan euron vähennys maksuina vuoden 2023 talousarviossa. Lisätalousarvio sisältää vähennyksiä talousarvion sitoumusten ja maksujen tasoon useammassa ohjelmassa sekä pienempiä teknisiä mukautuksia, erityisesti virastojen ja toimielinten hallintomenoihin. Muutokset esitellään tarkemmin seuraavaksi.

Otsake 1: ITER

ITER-projekti on kansainvälinen ja poliittinen tieteen suurhanke, fuusiovoiman koelaitos, jolla pyritään osoittamaan, että fuusiovoimalaitoksen rakentaminen on teknisesti mahdollista. Euroopan osuudesta vastaa EU:n alainen laitos, jonka nimi on The European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy.

ITER-hankkeen täytäntöönpanossa on ollut kuluvan vuoden aikana yhä vaikeampia viivästyksiä, erityisesti joidenkin osien välttämättömien korjaustarpeiden vuoksi. Hankkeessa on meneillään uusi peruslinjaus, joka on määrä hyväksyä ITER-neuvoston kokouksessa marraskuussa 2024. Tämä tilanne vähentää merkittävästi sekä sitoumusmäärärahojen että maksumäärärahojen tarpeita vuonna 2023. Näin ollen komissio ehdottaa, että EU:n talousarvioon sisältyvien ITER:lle varattujen määrärahojen määrää vähennetään -280 miljoonalla eurolla sitoumusmäärärahoina ja -264 miljoonalla eurolla maksumäärärahoina.

Maksumäärärahat vuoden 2023 talousarviossa

Komissio tekee joka vuosi maksujen yleissiirtoehdotuksen, joka perustuu siihen, miten talousarvio on tosiasiallisesti toteutunut ja millainen varainhoitovuoden lopun maksumäärärahatilanteen odotetaan olevan. Tarkoituksena on kuluvan varainhoitovuoden maksumäärärahojen tasapainottaminen talousarvion maksumäärärahojen puitteissa.

Komissio antoi 27.9.2023 vuoden 2023 maksumäärärahoja koskevan yleissiirtoehdotuksen. Yleissiirto osoitti noin 4,6 miljardin euron alikäytön tiettyjen ohjelmien maksujen osalta. Tätä vasten oli vastaavasti noin 1,6 miljardin edestä ohjelmia joiden maksut tarvitsivat vahvistusta. Yleissiirto käsitellään määrärahasiirtona budjettikomiteassa.

Jäljelle jää komission mukaan noin 3 miljardin euron osuus maksuja, joita ei ole mahdollista käyttää vuoden 2023 aikana. Siten komissio ehdottaa tällä lisätalousarvioesityksellä, että maksuja vähennetään seuraavissa ohjelmissa:

- Otsake 1: Digitaalinen Eurooppa –ohjelma; -348,6 miljoonaa euroa
- Otsake 2a: Euroopan aluekehitysrahasto; -1 081,3 miljoonaa euroa
- Otsake 2a: Euroopan sosiaalirahasto plus; -650 miljoonaa euroa
- Otsake 3: Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto; -685 miljoonaa euroa
- Otsake 4: Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto; -259 miljoonaa euroa

Yhteensä edellä mainittujen ohjelmien maksut alenisivat siten kaikkiaan noin 3 023,9 miljoonaa euroa vuoden 2023 talousarviossa. Komissio on lisätalousarvioesityksessään esittänyt erinäisiä syitä maksujen alentamisen tarpeeseen.

Otsakkeessa 1 **Digitaalinen Eurooppa** on uusi EU-budjetin ohjelma, mikä vaikuttaa komission mukaan siihen, että se kohdistuu edunsaajiin, jotka eivät tunne EU:n rahoitussääntöjä riittäväällä tavalla, jolloin rahoitusta on vaikeampaa saada liikkeelle. Taustalla on toisinaan myös tiettyjä arkaluontoisia kyberturvallisuuskysymyksiä sekä jäsenvaltioiden

sitoumusten viivästyistä (hankkeille odotetaan tulevan kansallisista talousarvioista 50 prosentin kansallinen osuus). Lisäksi jotkin proseduurilliset seikat ovat osoittautuneet aikaa vieviksi ja viivästyttäneet avustussopimusten ja joidenkin laajojen hankinta-asiakirjojen allekirjoittamista. Tämä kaikki on komission mukaan johtanut liian suuriksi arvioituihin maksutarpeisiin ja maksumäärärahojen ylijäämään.

Otsakkeen 2a rakennerahasto-ohjelmien (**EAKR ja ESF+**) sekä otsakkeen 3 **maaseudun kehittämisen** osalta maksumäärärahojen vähentämisen taustalla on odotettua hitaampi ohjelmien käynnistyminen jäsenvaltioissa uudella rahoituskehyskaudella (2021-2027). Näiden ohjelmien hitaampaan käynnistymiseen on vaikuttanut muun muassa jäsenvaltioiden keskittyminen vielä edellisen rahoituskehyskauden (2014-2020) ohjelmien loppuunsaattamiseen sekä elpymisvälineen rahoituksen ja ohjelmien, ml elpymis- ja palautumistukiväline, toimeenpanon priorisoimiseen.

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston osalta ohjelman hätäapuun liittyvät kokonaistarpeet ovat olleet komission mukaan alun perin arvioitua pienemmät. Erityisesti useita merkittäviä maksupyyntöjä analysoidaan edelleen, eikä eräitä maksuehtoja koskevia vaatimuksia ole vielä täytetty kaikissa hankkeissa. Tästä johtuen maksut viivästyvät vuoteen 2024.

Otsake 7 ja virastot (EPPO, EEA)

Otsakkeessa 7 (EU:n yleinen hallinto) komissio esittää hallintomenoihin ja eläkkeisiin liittyvien sitoumuksien ja maksumäärärahojen kasvattamista nettona 32,5 miljoonalla eurolla korkeasta inflaatiosta sekä kohonneista energiahinnoista johtuen. Määrärahoja lisättäisiin instituutioiden henkilökunnan eläkkeisiin (49,1 miljoonaa euroa) ja Eurooppakouluihin (8,7 miljoonaa euroa), alueiden komitealle (550 000 euroa) ja Euroopan ulkosuhdehallinnolle (1,8 miljoonaa euroa). Korotuksia kompensoitaisiin vähentämällä määrärahoja komission hallintomenoista (-27,6 miljoonaa euroa).

EU:n erillisvirastoista Euroopan syyttäjävirstolle esitetään 500 000 euron lisäystä sitoumuksina ja maksuina. Sitoumusten lisäys voidaan kattaa uudelleenkohdennuksilla otsakkeessa 2b, mutta maksuihin tulee tämän johdosta em. lisäys. Euroopan ympäristökeskukselle varatuista määrärahoista esitetään 2,3 miljoonan euron siirtoa tehtäväotsakkeiden välillä otsakkeessa 3, joka tulisi olemaan kokonaisbudjetille neutraali muutos.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 314 artikla ja Euratom 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyjärjestys, määrä-enemistö neuvostossa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046 unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (ns. varainhoitoasetus), 44 artikla.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Lisätalousarvio edellyttää neuvoston ja parlamentin käsittelyä. Euroopan parlamentissa komission ehdotuksen käsittelystä vastaa budjettivaliokunta, minkä jälkeen asiasta äänestetään täysistunnossa.

Kansallinen valmistelu

Tämä perusmuistio on käsitelty ja asia on sovitettu yhteen valtioneuvoston sisällä EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) –jaoston kirjallisessa menettelyssä 18.-20.10.2023.

Eduskuntakäsittely

Lisätalousarvioesityksellä nro 4/2023 ehdotetaan täydennettäväksi EU:n vuoden 2023 talousarviota, joka on eduskunnassa käsitelty U-asiana U 65/2022 vp. Lisätalousarvioesityksestä toimitetaan eduskunnalle selvitys tällä U-jatkokirjelmällä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission lisätalousarvioesityksen nro 4/2023 nettovaikutus olisi yhteensä -247,5 miljoonaa euroa sitoumuksina ja -3 254,8 miljoonaa euroa maksuina verrattuna vuoden 2023 talousarvioon, lisätalousarvioesitykset 1-3 mukaan luettuna.

Lisätalousarvioesityksen nro 4/2023 mukaan Suomen EU-maksut laskisivat 53,7 miljoonaa euroa komission edellisestä lisätalousarvioesityksestä nro 3/2023, jolloin Suomen maksuosuus laskisi 2 162,4 miljoonaan euroon vuonna 2023.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio antoi 27.9.2023 vuoden 2023 talousarvion maksumäärärahoihin liittyvän yleis-siirtoehdotuksen DEC 13/2023 (doc. 13439/23).

Asiakirjat

COM (2023) 530 final (Lisätalousarvioesitys nro 4/2023)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Vesa Kulmala, puh. +358 295 530 548, etunimi.sukunimi@gov.fi
VM/BO Panu Kukkonen puh. +358 40 521 9410, etunimi.sukunimi@gov.fi
VM/BO Essi Ervasti puh. +358 29 553 0555, etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/428/2022

Liitteet

Viite